

دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک
دانشکده علوم پزشکی
فرم طرح درس

عنوان درس : بارداری و زایمان 2
فراگیران : دانشجویان کارشناسی مامایی
تعداد واحد : 2 واحد نظری
پیشنیاز : بارداری و زایمان 1
مدرس : میترا خدادوستان

اهداف کلی:

- 1- کسب دانش کافی در مورد فرایند فیزیولوژیک زایمان ، نحوه اداره و کنترل و مراقبت از مادر و جنین و نوزاد در طی مراحل مختلف وضع حمل طبیعی و دوره بعد از زایمان
- 2- آشنایی با روش های دارویی و غیر دارویی کاهش درد زایمان
- 3- دستیابی به بینش صحیح و تشخیص درست و تصمیم گیری مناسب در انجام مراقبت های لازم و ارائه آموزشهای ضروری به مادر با رعایت اصول علمی ، فرهنگی ، اجتماعی ، اخلاقی ، مذهبی و قانونی

روش تدریس	وسایل مورد نیاز	حیطه	اهداف رفتاری	هدف کلی	عنوان جلسه	ردیف
ویدئو پروژکتور و مازیک و وایت برد	-سخنرانی پرسش و پاسخ و بحث گروهی	شناختی-دانش	-فازهای رحمی زایمان را نام ببرد	آشنایی با فازهای رحمی	فازهای رحمی	جلسه اول
		شناختی- فهم	مشخصات مرحله یک وضع حمل را توضیح دهد			
		شناختی- فهم	تغییرات سرویکس و میومتر در مرحله دو وضع حمل (آملادگی برای لیبر) را توضیح دهد			
		شناختی- فهم	مراحل مختلف فاز 3 را نام ببرد و در مورد هر کدام توضیح دهد			
		شناختی- فهم	نمای خونی را توضیح دهد			
		شناختی- فهم	رفلکس فرگوسن را توضیح دهد			
		شناختی- فهم	-تئوریهای مربوط به علت شروع دردهای زایمان را شرح دهد.			
		شناختی- فهم	تغییرات فعالیت رحم در طول بارداری و مراحل مختلف زایمان را توضیح دهد			
		شناختی- فهم	در مورد منشا و پیشرفت انقباضات رحمی توضیح دهد			
		شناختی- فهم	نحوه تشکیل سگمان تحتانی و فوقانی رحم را توضیح دهد			
		شناختی- دانش	حلقه فیزیولوژیک و پاتولوژیک را توضیح دهد			

		سبک شدن Lightning را شرح دهد. تغییرات شکل رحم در جریان لیبر را توضیح دهد		
جلسه دوم	مراحل مختلف لیبر	آشنایی با مراحل مختلف لیبر		
		مرحله اول لیبر را تعریف کند		
		مکانیسم دیلا تاسیون و افاسمان را توضیح دهد		
		نقش کیسه پیشین در پیشرفت دیالتاسیون و افاسمان توضیح دهد		
		مرحله دوم لیبر را تعریف کند در مورد اتفاقات مرحله دوم توضیح دهد		
		آنگازمان و نزول را تعریف کند		
		تغییرات کف لگن در جریان لیبر را توضیح دهد		
		مرحله سوم لیبر را تعریف کند		
		در مورد نحوه جدا شدن جفت و پرده ها توضیح دهد		
		مکانیسمهای خروج جفت را نام ببرد و در مورد هر کدام توضیح دهد		
		مرحله چهارم وضع حمل (نفاس) را تعریف کند و در مورد محدوده زمانی آن توضیح دهد		
جلسه سوم و چهارم	مراحل مختلف لیبر (ادامه)	آشنایی با مراحل مختلف لیبر		
		قرار، حالت، نمایش، وضعیت، استاسیون را تعریف کند		
		انواع قرار، نمایش و وضعیت را توضیح دهد		
		روشهای تشخیص قرار، نمایش و وضعیت را توضیح دهد		
		حرکات اصلی زایمان را و عوامل موثر در آنها را توضیح دهد.		
		آسینکلیتیس را توضیح دهد		
		تغییرات سر جنین را توضیح دهد		
		-نکات موثر در پیشرفت زایمان را شرح دهد.		
		-منحنی فرید من را رسم کند و مراحل مختلف آن را توضیح دهد.		
		ویژگیهای لیبر طبیعی را از نظر مدت هر مرحله توضیح دهد		
		افتراق بین دردهای کاذب و حقیقی را توضیح دهد		
		نحوه تشخیص پارگی پرده ها را توضیح دهد		
		اقدامات مربوط به پذیرش (گرفتن شرح حال، معاینات شکمی، لگنی، علائم حیاتی، درخواست آزمایشات، مرور پرونده بارداری، بررسی وضعیت کیسه آب، انقباضات، وضعیت کلی مادر از نظر فیزیکی و روانی) را توضیح دهد		
		مراقبتهای لازم از مادر در مرحله اول لیبر (کنترل ضربان قلب جنین، انقباضات، علائم حیاتی، فواصل معاینات واژینال، تغذیه دهانی، مایعات داخل وریدی، پوزیشن مادر، آنالژزی، آمنیوتومی، و عملکرد مثانه) را توضیح دهد		
		اداره مرحله دوم لیبر را توضیح دهد		
جلسه		در مورد علائم ورود به مرحله دوم توضیح دهد		

		شناختی- فهم	در مورد زمان انتقال مادر به تخت زایمان توضیح دهد	انجام زایمان	آشنایی با انجام زایمان	پنجم و ششم			
		شناختی- فهم	در مورد آماده کردن مادر و ست زایمان توضیح دهد						
		شناختی- فهم	در مورد مانور ریتگن توضیح دهد						
		شناختی- فهم	خروج سر، بند ناف (در مورد اقدامات لازم به هنگام زایمان و خروج نوزاد گردنی، خروج شانه ها و تنه و پوزیشن های مختلف نگهداشتن نوزاد هنگام نوزاد، تماس پوست با پوست مادر و نوزاد) توضیح دهد						
		شناختی- دانش	نشانه های جدا شدن جفت را نام ببرد						
		شناختی- فهم	در مورد مکانیسم جدا شدن و خروج جفت توضیح دهد						
		شناختی- فهم	اداره مرحله سوم لیبر را توضیح دهد						
		شناختی- فهم	در مورد اندیکاسیون و نحوه انجام کوراژ توضیح دهد						
		شناختی- فهم	در مورد نحوه تزریق اکسی توسین پس از زایمان و عوارض احتمالی آن توضیح دهد						
		شناختی- فهم	در مورد نحوه معاینه جفت پس از زایمان توضیح دهد						
		شناختی- فهم	اقدامات فوری از مادر بلافاصله پس از زایمان و مرحله چهارم لیبر را توضیح دهد						
		شناختی- فهم	اداره فعال لیبر را توضیح دهد						
		شناختی- فهم	پارتوگراف را توضیح دهد						
							شناختی- فهم	درجات مختلف پارگی واژن و پرینه را توضیح دهد	اپی زیوتومی و پارگی
شناختی- فهم	عوامل خطر ساز پارگی واژن و پرینه را توضیح دهد								
شناختی- دانش	اپیزیوتومی را تعریف کند								
شناختی- فهم	انواع اپیزیوتومی را توضیح دهد								
شناختی- فهم	اهداف اپی را توضیح دهد								
شناختی- فهم	عوارض اپی را توضیح دهد								
شناختی- فهم	نحوه انجام اپی را توضیح دهد								
شناختی- فهم	نحوه ترمیم اپی را توضیح دهد								
شناختی- فهم	در مورد زمان انجام اپی توضیح دهد								
شناختی- فهم	اپی میانی و مدیولترال را مقایسه کند								
شناختی- فهم	اقدامات لازم جهت ناراحتی پس از اپی را توضیح دهد								
شناختی- فهم	مانیتورینگ داخلی و خارجی جنین را شرح دهد			ارزیابی جنین حین زایمان	آشنایی با ارزیابی جنین حین زایمان	جلسه هشتم			
شناختی- دانش	فعالیت پایه قلب جنین را تعریف کند								

			برادیکاردی و تاکی کاردی را تعریف کند			و نهم			
		شناختی- فهم	تغییرپذیری ضربان به ضربان کوتاه مدت و دراز مدت را توضیح دهد						
		شناختی- دانش	عوامل موثر روی افزایش و کاهش تغییرپذیری را نام ببرد						
		شناختی- فهم	الگوی سینوسی را توضیح دهد						
		شناختی- دانش	تسریع و افت را تعریف کند						
		شناختی- فهم	افت زودرس، دیررس و متغیر را توضیح دهد						
		شناختی- دانش	افت طولانی مدت را تعریف کند						
		شناختی- فهم	نمونه برداری از پوست سر جنین را توضیح دهد						
		شناختی- فهم	تحریک پوست سر جنین را توضیح دهد						
		شناختی- فهم	تحریک ویبرواکوستیک را توضیح دهد						
		شناختی- فهم	پالس اکسیمتری جنین را توضیح دهد						
		شناختی- فهم	الکتروکاردیوگرافی جنین را توضیح دهد						
		شناختی- فهم	تغییرات طبیعی و غیر طبیعی و نامشخص در تفسیر نوار ضربان قلب جنین را توضیح دهد						
		شناختی- فهم	دلایل وجود مکونیوم در مایع آمنیون را توضیح دهد						
		شناختی- فهم	نحوه اداره نوزادان دچار آغشتگی به مکونیوم را توضیح دهد						
		شناختی- فهم	اقدامات لازم در موارد الگوهای غیراطمینان بخش ضربان قلب جنین را توضیح دهد						
		شناختی- فهم	چگونگی بررسی ضربان قلب جنین با استفاده از روش سمع متناوب و پایش الکترونیکی را توضیح دهد						
		شناختی- فهم	محرکهای تنفس در نوزاد را توضیح دهد				آشنایی با مراقبتهای مربوط به نوزاد	مراقبتهای مربوط به نوزاد	جلسه دهم
			علل ناتوانی نوزاد در شروع تنفس موثر را نام ببرد						
		شناختی-فهم	مراحل احیای نوزاد را توضیح دهد						
	اندیکاسیونهای لوله گذاری داخل تراشه را نام ببرد								
شناختی-فهم	نحوه انجام ماساژ قلبی در نوزاد را توضیح دهد								
شناختی-فهم	داروها و افزایش دهنده های حجم، در احیای نوزاد را توضیح دهد								
شناختی-فهم	شرایط قطع احیا را توضیح دهد								
شناختی-فهم	نحوه محاسبه نمره آپگار را توضیح دهد								
شناختی-فهم	سیستم نمره دهی بالارد برای تعیین سن داخل رحمی را توضیح دهد								
شناختی-فهم	راهکارهای پیشگیری از اتلاف حرارت در نوزاد را توضیح دهد								
شناختی-فهم	معاینه فیزیکی نوزاد را توضیح دهد								
شناختی-فهم	رفلکسهای نوزاد را توضیح دهد								
شناختی-فهم	در مورد مراقبتهای روتین از نوزاد (برآورد سن داخل رحمی، تعیین آپگار								

		اندازه گیری قد ،وزن ،دور سر ، دور سینه ،تعیین هویت ،مصون سازی ،تزریق ویتامین k ،مراقبت از پوست، بند ناف ،تغذیه)توضیح دهد			
	شناختی-فهم	در مورد غربالگری در نوزاد توضیح دهد			
	شناختی-فهم	در مورد تغییرات وزن در چند روز اول تولدتوضیح دهد			
	شناختی-فهم	در مورد زمان دفع اولین مدفوع و ادرار توضیح دهد			
	شناختی-فهم	در مورد علل و ویژگیها و درمان زردی فیزیولوژیک در نوزاد توضیح دهد			
	شناختی-فهم	مزایا و خطرات ختنه نوزاد را توضیح دهد			
	شناختی-فهم	در مورد مزایای هم اتاقی مادر و نوزاد توضیح دهد			
	شناختی-فهم	در مورد زمان ترخیص نوزاد توضیح دهد			
	شناختی-فهم	تئوریهای ایجاد درد را توضیح دهد	آشنایی با روش های اداره درد زایمان	روش های اداره درد زایمان	جلسه یازدهم و 12
	شناختی-فهم	تئوریهای دیک رید ، برادلی و لاماز در کاهش درد را توضیح دهد			
	شناختی-فهم	روشهای دارویی کاهش درد را توضیح دهد			
	شناختی-دانش	روشهای غیردارویی کاهش درد را نام ببرد			
	شناختی-دانش	روشهایی که گیرنده های حسی محیطی را فعال می کنند را نام ببرد			
	شناختی-دانش	روشهایی که فیدبک محیطی به درد را کاهش می دهند را نام ببرد			
	شناختی-دانش	روشهایی که محرکهای دردآور را کاهش می دهند را نام ببرد			
	شناختی-دانش	روشهای مختلف مورد استفاده برای گرمای سطحی و سرمای سطحی را نام ببرد			
	شناختی-فهم	شرایط استفاده از وان آب برای کاهش درد را توضیح دهد			
	شناختی-فهم	نحوه انجام ماساژ برای کاهش درد را توضیح دهد			
	شناختی-فهم	نقاط طب فشاری و طب سوزنی در کاهش درد را توضیح دهد			
	شناختی-فهم	نحوه انجام TENS در کاهش درد را توضیح دهد			
	شناختی-فهم	روش تزریق داخل جلدی آب استریل در کاهش درد را توضیح دهد			
	شناختی-فهم	آروماتراپی در در کاهش درد را توضیح دهد			
	شناختی-فهم	روش تمرکز و انحراف حواس در کاهش درد را توضیح دهد نحوه انجام تکنیکهای تنفسی و تن آرامی را توضیح دهد			
	شناختی-فهم	استفاده از هیپنوتیزم در کاهش درد را توضیح دهد			
	شناختی-فهم	استفاده از بیوفیدبک در کاهش درد را توضیح دهد			
	شناختی-فهم	تاثیر پوزیشنهای مادر روی درد را توضیح دهد			
	شناختی-فهم	تاثیر حرکت کردن مادر روی درد را توضیح دهد			

		در مورد نحوه انجام فشار متقابل توضیح دهد	شناختی-فهم
		فواید حضور همراه را توضیح دهد	شناختی-فهم
		تاثیر شرکت در کلاسهای آمادگی برای زایمان در کاهش درد را توضیح دهد	شناختی-فهم
13	دوران نفاس	دوره نفاس را تعریف کند	شناختی- دانش
	آشنایی با دوران نفاس	تغییرات واژن در دوره نفاس را توضیح دهد	شناختی-فهم
		تغییرات عروق رحم در دوره نفاس را توضیح دهد	شناختی-فهم
		تغییرات سرویکس و سگمان تحتانی در دوره نفاس را توضیح دهد	شناختی-فهم
		پسرفت رحم در دوره نفاس را توضیح دهد	شناختی-فهم
		ویژگیهای پس درد را توضیح دهد	شناختی-فهم
		لوشیا را تعریف کرده و انواع آن را توضیح دهد	شناختی-فهم
		دلایل پسرفت کمتر از حد طبیعی رحم و علائم آن را توضیح دهد	شناختی-فهم
		در مورد چگونگی پسرفت محل جفت توضیح دهد	شناختی-فهم
		دلایل خونریزی تاخیری پس از زایمان و درمان آن را توضیح دهد	شناختی-فهم
		در مورد تغییرات دستگاه ادراری و بی اختیاری ادراری توضیح دهد	شناختی-فهم
		در مورد تغییرات صفاق و دیواره شکم توضیح دهد	شناختی-فهم
		در مورد تغییرات خون توضیح دهد	شناختی-فهم
		در مورد تغییرات وزن در دوره نفاس را توضیح دهد	شناختی-فهم
		در مورد ترکیبات کلستروم و شیر کامل توضیح دهد	شناختی-فهم
		اندوکرینولوژی شیردهی را توضیح دهد	شناختی-فهم
		مزایای شیردهی از برست برای مادر و نوزاد را توضیح دهد	شناختی-فهم
		علائم و درمان احتقان برست را توضیح دهد	شناختی-فهم
		کنتراندیکاسیونهای شیردهی از پستان را نام ببرد	
		در مورد نیاز به جلوگیری از حاملگی در زنان شیرده و روشهای مناسب برای آنها توضیح دهد	شناختی-فهم
		در مورد مراقبت از پستانها توضیح دهد	شناختی-فهم
		اتیولوژی ،علائم و درمان ماستیت را توضیح دهد نحوه تشخیص و درمان آبسه پستان را توضیح دهد گالاکتوسل را تعریف کند و درمان آن را توضیح دهد	شناختی-فهم
14		فواید تحرک زود هنگام مادر را توضیح دهد	شناختی-فهم
		در مورد مراقبت از پرینه و محل اپی توضیح دهد	شناختی-فهم

		شناختی-فهم	در مورد عوامل خطر ساز هیپوتونی مثانه بعد از زایمان و درمان آن توضیح دهد	آشنایی با مراقبت از مادر در دوره نفاس	مراقبت از مادر در دوره نفاس	
		شناختی-فهم	نحوه تسکین درد پس از زایمان را توضیح دهد			
		شناختی-فهم	تغییرات خلق پس از زایمان را نام برده و علائم و نحوه اداره هر کدام را توضیح دهد			
		شناختی-فهم	در مورد اقدامات مناسب در برخورد با شل شدن دیواره شکم توضیح دهد			
		شناختی-فهم	در مورد تغذیه و دریافت مکمل پی از زایمان توضیح دهد			
		شناختی-فهم	علائم ترومبومبولی پس از زایمان را توضیح دهد			
		شناختی-فهم	در مورد نوروپاتی های مرتبط با زایمان و عوامل مستعد کننده توضیح دهد			
		شناختی-فهم	در مورد مشکلات استخوانی و مفاصل لگن و طریقه درمان آنها توضیح دهد			
		شناختی-فهم	در مورد ایمن سازی پس از زایمان توضیح دهد			
		شناختی-فهم	در مورد زمان ترخیص از بیمارستان توضیح دهد			
		شناختی-فهم	در مورد بازگشت تخمک گذاری و قاعدگی پس از زایمان در زنان شیرده و غیرشیرده توضیح دهد			
		شناختی-فهم	در مورد شروع روش پیشگیری از بارداری در مادر شیرده و غیرشیرده توضیح دهد			
		شناختی-فهم	در مورد نزدیکی جنسی پس از زایمان توضیح دهد			
		شناختی-فهم	در مورد زمان، تعداد و ویژگیها پس از زایمان و نکات مورد توجه در هر ویزیت توضیح دهد			
		شناختی- دانش	انواع محیط های زایمانی را نام ببرد			15
		شناختی-فهم	مزایا و مضرات هر یک از محیط های زایمانی را با هم مقایسه کند			

		کنترا اندیکاسیون های مطلق و نسبی زایمان در منزل را نام ببرد	آشنایی با محیط‌های مختلف زایمان	محیط‌های مختلف زایمان	
	شناختی- دانش	در مورد بررسی‌های لازم قبل از انجام زایمان در منزل، توضیح دهد			
	شناختی-فهم	در مورد شرایط اتاق زایمان (در منزل) توضیح دهد			
	شناختی- دانش	وسایل لازم در اتاق زایمان را نام ببرد			
	شناختی- دانش	وسایل کیف مامایی را نام ببرد			
	شناختی-فهم	در مورد نحوه از بین بردن جفت توضیح دهد			
	شناختی-فهم	در مورد توصیه های لازم به همراه ،توضیح دهد			
	شناختی-فهم	در مورد وظائف واحدهای تسهیلات زایمانی توضیح دهد			
	شناختی-فهم	ابعاد آماده سازی زائو جهت زایمان در منزل را از نظر فیزیکی ، روانی و محیطی توضیح دهد .			
	شناختی-فهم	دلایل تمایل زنان به زایمان در منزل را شرح دهد			
	شناختی-فهم	اندیکاسیون های انتقال به بیمارستان را توضیح دهد			
	شناختی- دانش	زایمان فیزیولوژیک را تعریف کند			
	شناختی-فهم	اصول و فلسفه زایمان فیزیولوژیک را توضیح دهد			
16		مداخلات روتین غیر ضروری در لیبر و زایمان را نام ببرد			
	شناختی- دانش	مضرات شیو ،انما، ایندکشن ،رگ گرفتن ،ناشتا بودن و آمنیوتومی را توضیح دهد			
	شناختی-فهم	عوارض عدم حرکت مادر در لیبر را توضیح دهد			
	شناختی-فهم	پوزیشن های مختلف در لیبر و زایمان و مزایای هر کدام را توضیح دهد			
	شناختی- دانش	عوارض اپی زیوتومی را نام ببرد			
	شناختی-فهم	توصیه های لازم جهت سالم نگه داشتن پرینه را توضیح دهد			

		شناختی-فهم	مضرات پوزیشن لیتوتومی را توضیح دهد			
		شناختی-فهم	در مورد نیاز یا عدم نیاز به آموزش زور زدن توضیح دهد			
		شناختی-فهم	مزایای وضعیت های upright را توضیح دهد			
		شناختی-فهم	مراقبت‌های مفید و موثر در لیبر و زایمان را توضیح دهد			
		شناختی-فهم	مضرات پوزیشن سوپاین را توضیح دهد			

-منابع آموزشی و رفرنس ها :

1. بارداری و زایمان ویلیامز .کانینگهام و همکاران ..2014
- 2.مراقبت‌های ادغام یافته سلامت مادران (راهنمای خدمات داخل و خارج بیمارستانی). وزارت بهداشت ، دفتر سلامت خانواده و جمعیت ،اداره سلامت مادران
- 3.درسنامه مامایی میلز.مارگارت اف
- 4.راهنمای کشوری ارائه خدمات مامایی و زایمان ،بیمارستانهای دوستدار مادر .وزارت بهداشت ،دفتر سلامت خانواده و جمعیت ،اداره سلامت مادران
- 5.راهنمای کشوری انجام زایمان طبیعی و ارائه روشهای غیردارویی کاهش درد زایمان . وزارت بهداشت،دفتر سلامت خانواده و جمعیت ،اداره سلامت مادران

-نحوه ارزیابی فعالیت دانشجو :

حضور فعل و شرکت در بحث های سر کلاس و پاسخگویی به سوالات 10%

شرکت در امتحان میان ترم 30%

شرکت در امتحان پایان ترم 60%

-تکالیف دانشجو:

حضور فعل و شرکت در بحث های سر کلاس و پاسخگویی به سوالات

شرکت در امتحان میان ترم

شرکت در امتحان پایان ترم

